

de svjedoči podatak iz uvoda da broj publiciranih istočnoslavenskih pripovijedaka — a u katalog su uključene upravo one, bez rukopisnih tekstova — iznosi oko deset tisuća.

Sadržaji pojedinih tipova formulirani su u ovom katalogu na temelju formulacijâ Andrejeva, Proppa i Aarne-Thompsona, s naglaskom na osobitostima istočnoslavenskih pripovijedaka. Tipovi i dodatni podtipovi, kojih nema u Aarne-Thompsona, vidljivo su obilježeni crticama i zvjezdicama; imaju i uputu na adekvatne sižee u katalogima Andrejeva i Krzyżanowskoga (kada im se brojevi ne podudaraju).

Knjizi su dodani ovi prilozi: kon-taminacije sižea i motiva koje su tradicionalne u istočnoslavenskim pripovijetkama; konkordancijska tabela brojeva u katalogima Aarne-Thompsona i Andrejeva; bibliografski pregled studija o istočnoslavenskim pripovijetkama; popis katalogâ i kataloške građe o sižei pripovijedaka i srodnih pripovjedačkih žanrova (međunarodna literatura); geografski pregled varijanata navedenih u katalogu.

Katalog obuhvaća i građu iz nekih etnički nedefiniranih zbirki s mješovitih i graničnih područja. Jesu li postupci bili u tom pogledu uvijek ispravni, procijenit će stručnjaci koji tu građu bolje poznaju.

Na kraju jedna zamjerka i jedna želja: Aarne-Thompsonov katalog tipova pripovijedaka dosljedno se citira kao Thompsonov, što činjenično nije točno, ne slaže se s međunarodnom praksom, a uz to i zbu-njuje jer Thompsonu samome pripada drugi katalog: katalog motiva. Treba poželjeti da se ovaj katalog preveđe i na koji od zapadnih jezika. U predgovoru su s razlogom primijećeni propusti i nedosljednosti Aarne-Thompsonova kataloga u predočavanju slavenskih pripovijedaka. Prijevod bi umnogome pridonio ispravljanju takvih propusta.

Maja Bošković-Stulli

Enzyklopädie des Märchens, Handwörterbuch zur historischen und vergleichenden Erzählforschung, hrsg. von Kurt Ranke zusammen mit Hermann Bausinger, Wolfgang Brückner, Max Lüthi, Lutz Röhrich und Rudolf Schenda, Band 1/Lieferungen 1—5, Band 2/Lieferungen 1—5, Verlag Walter de Gruyter, Berlin—New York 1975—1979.

Pred nama su prvi rezultati jednog zamašnjog i značajnog posla koji u organiziranom obliku traje već sedam godina, a ipak ni izdaleka nije završen. Radi se o dva cjelovita sve-ska **Enciklopedije pripovijetke**, priručnika za historijsko i poredbeno istraživanje pripovjedalaštva. Prema sadašnjoj zamisli priručnik bi u cjelini trebao brojati dvanaest svezaka sa po pet »dostava«, pri čemu bi svaki svezak imao oko 700 stranica. Planirano je objavljivanje po tri »dostave« godišnje, kojima bi se s vremena na vrijeme pridruživale obnove i dopune prethodnih svezaka. Od tih posebnih izdanja sastavit će se na kraju trinaesti svezak. O opsegu posla dovoljno svjedoči podatak da **Enciklopedija** predstavlja rezultate jednoipostoljetnog istraživanja i okuplja oko 3600 suradnika između stručnjaka cijeloga svijeta. Kako vele izdavači i urednici, »pripovjedalaštvo se danas može istraživati samo interdisciplinarno i u svjetskim relacijama«. To ih je uostalom nagnalo da odustanu od nadovezivanja na prošle pokušaje i da cijeli posao poduzmu iz početka.

Već je iz podnaslova vidljivo da se koncepcija zasniva na historijskom i poredbenom pristupu narodnoj pripovijetki. Narodna se pripovijetka poima široko, u tradiciji koju su utemeljila braća Grimm i koja je zatim preuzeta i u Aarne-Thompsonov katalog. »Jedan od bitnih ciljeva EM«, pišu urednici u proslavu, »jest da se usporede stanja usmeno i pisano predavanog pripovjedalaštva iz različitih etničkih područja te da se pokaže njihova historijska, socijalna, psihička i religijska pozadina. Osim toga treba da se slijede putovi posredovanja

građe i motiva s pomoću pisanih izvora kao što su knjige egzemplâ, propovijedi i historijâ, narodne knjige, te da se time pojasne uzajamni odnosi među književnosti i narodnom tradicijom koji postoje od pamtivijeka. U teorijskom prostoru pita se o funkcijama i zakonitostima vrstâ, o njihovim sadržajnim i oblikovnim kvalitetama, o socijalnim temeljima njihovih iskaza« (VI). Prema tome, EM sadrži priloge ovih vrsta:

- prikaze teorija i metoda, žanrovskih pitanja, problema stila i strukture;
- monografije o važnoj pripovjedačkoj građi, tipovima i motivima;
- studije o biologiji pripovjedalaštva;
- biografije istraživača, skupljača, pripovjedača i autora značajnih izvornih djela;
- ispitivanja izvora;
- analize za povijest građe relevantnih djela svjetske književnosti;
- izvještaje regionalnih istraživanja.

Premda priručnik ovog tipa zahtijeva kratkoću i sažetost priloga, složeni i često neriješeni problemi ne pojednostavnjuju se i ne zaglađuju, već se, makar natuknicama ili popisom referencija na suprotstavljena mišljenja, otvaraju daljoj diskusiji. I letimičan će pogled na članke dostajati da se utvrdi trud oko razumljivosti i pristupačnosti.

Od pukih pohvala ili pokuda jedna koncepcija, ukoliko to doista jest, ne dobiva mnogo. Može se cijeniti njezina provedba, a kad je o priručniku riječ, njezina djelotvornost, odnosno upotrebna vrijednost. Ali, razmišljanje o **Enciklopediji pripovijetke** ne bi valjalo zaustaviti na tome. Samo nastojanje oko pomirenja specijalizacije s jedne i eklektičnosti s druge strane pokazuje se simptomatičnim. Ono uvjetuje povratak historijskom i poredbenom pristupu — u sintezi jedne paradigme koja se konstituirala upravo

kritikom tih pristupa. U dimenziji u kojoj odluka za takvu vrstu sinteze nije proizvoljna već zakonodjerna i sama bi sinteza morala biti upućena na nove teškoće. O nekima od tih teškoća bilo je riječi — a to je tek na izgled paradoksalno — u djelima folklorista i metodologa iz dvadesetih i tridesetih godina našeg stoljeća.

Vladimir Biti

Lutz Röhrich, Sage und Märchen. Erzählforschung heute, Verlag Herder KG Freiburg im Breisgau 1976, 348 str.

Frajburški folklorist i germanist sabrao je u ovu knjigu, mjestimice prerađene ili samo bilješkama dopunjene, izabrane članke i predavanja četvrtstoljetnog vremenskog raspona. Gdje su tekstovi još u prvom objavljivanju izazvali posebno zanimanje i raspravu, autor se poslužio prigodom za podvlačenje novih rezultata. Preštampani su u načelu »samo takvi članci, koji pridonose situaciji folklorističkog istraživanja pripovjedalaštva, informiraju o rezultatima današnjeg istraživanja bajke i predaje« (6). Po slijedu sklonosti koju je Röhrich očitavao još svojom disertacijom i prvim, ovdje uvrštenim, člankom, te po nagovještaju redoslijeda u naslovu naglasak je zbornika na proučavanju predaje.

Knjigu čine tri tematske cjeline, sažetak, napomene i kazalo pojmova i imena na kraju. U prvoj cjelini iznosi se ono što je **Općenito i načelno** (Slika čovjeka u narodnoj književnosti; Argumenti za i protiv bajke; Što treba i može da učini istraživanje predaje?). U drugoj se, s obzirom na lokalnu obojenost predaje, govori o **Pokrajinama i zbir-kama** (»Njemačke predaje« braće Grimm; Suvremene zbirke predaja alemanske Švicarske; Svarcvaldske predaje; Švapska kao pokrajina predaje; Svijet rajnske predaje). U trećoj cjelini razmatraju se **Likovi i motivi** (Tabui u običajima, predajama i bajkama; Evropske predaje